

ŞANLIURFA'DAN NEOLİTİK DÖNEM TUZAK ALANLARI

DESERT KITES IN NEOLITHIC PERIOD FROM ŞANLIURFA

РАСПОЛОЖЕНИЕ ЗАПАДНЕЙ ДЛЯ ОХОТЫ В ШАНЛЫУРФЕ ПЕРИОДА НЕОЛИТА

Bahattin ÇELİK* - Kaya TOLON**

ÖZ

Tuzak alanları, Türkiye’de yapılan arkeolojik çalışmalarda fazla araştırılmamış olan bir konudur. Şanlıurfa il merkezinde bulunan Tektek dağları ve çevresinde 2013 yılından bu yana yapılan yüzey araştırmalarında çok sayıda tuzak alanı tespit edilmiştir. Şimdiye kadar yaklaşık 13 adet tuzak alanı tespit edilmiş olup her birinin alanı yaklaşık 10-100 dekar genişliktedir. Bu tuzak alanlarının etrafı büyük yassı taş bloklarla çevrelenmiş, bu taş bloklar balık pulu tarzında ardı ardına gelecek şekilde sıralanmışlardır. Tuzak alanlarının genellikle bölgede yoğun olarak görülen ceylanları avlamak için yapılmış oldukları düşünülmektedir. Her dönemde kullanılmış olduğu düşünülen tuzak alanlarının etrafında yamaç yerleşimleri bulunmaktadır. Yamaç yerleşimlerinin yüzeyinde yapılan araştırmalarda, bu yerleşimlerin Neolitik, Kalkolitik, Tunç çağları, Demir çağları Hellenistik, Roma, Bizans ve Osmanlı dönemleri boyunca kullanılmış olduğu ele geçen buluntulardan anlaşılmaktadır. Ayrıca, tuzak alanlarının yakınlarında içinde “T” şeklinde dikilitaşlar barındıran kült merkezleri de bulunmaktadır. Harbetsuvan Tepesi, Karahan Tepe ve Kurt Tepesi gibi kült merkezlerinin etrafında çok sayıda büyük boyutlarda tuzak alanları tespit edilmiştir. Bu çalışmada, 2013 yılından 2017 yılına kadar yapılmış olan yüzey araştırmalarında tespit edilmiş tuzak alanlarının tümü birlikte değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Tuzak Alanı, Ceylan Tuzakları, Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem, Harbetsuvan Tepesi, Kurt Tepesi, Şanlıurfa.

* Doç. Dr., Ardahan Üniversitesi Arkeoloji Bölümü. ARDAHAN
(bahattincelik@ardahan.edu.tr)

** Öğr. Gör. Dr., İzmir Ekonomi Üniversitesi İşletme Bölümü. İZMİR
(kayaaa@yahoo.com)
DOI: 10.17498/kdeniz.401311

ABSTRACT

Desert kites are one of the least researched subjects in archaeological studies in Turkey. Since 2013, numerous kites have been discovered in surface surveys of the Tektek Mountains in Şanlıurfa province (SE Turkey). 13 kites with approximate areas of 10-100 decares are introduced in this report. These kites are surrounded by walls constructed with flat boulders arranged like fish scales. The kites are thought to be used for hunting gazelle through multiple periods. Surveys from cliff sites in the vicinity of these kites have revealed remains, including "T" shaped pillars, from Neolithic, Chalcolithic, Bronze Age, Iron Age, Hellenistic, Roman, Byzantine and Ottoman periods. Many large kites have been discovered near cult centers like Harbetsuvan Tepesi, Karahan Tepe and Kurt Tepesi.

Key words: Desert Kites, Gazelle Traps, Aceramic Neolithic Period, Harbetsuvan Tepesi, Kurt Tepe, Şanlıurfa.

АННОТАЦИЯ

Тема расположения и строение западней является одной из наиболее популярных исследований в Турции. С 2013 года по настоящее время были найдены и исследованы компактного местоположения ловушек для зверей в пригороде Шанлыурфы у подножья горы Тектек. До сегодняшнего дня обнаружены около 13 ловушек на территории протяженностью около 10-100 гектаров земли. Места ловушек представляют собой заграждения из огромных плоских блочных камней, выложенных полукругом; камни выстроены в форме рыбьей чешуи. На наш взгляд, учитывая традиции этого региона, расположение западней было преусмотрено для охоты на газелей. Ловушки всегда располагались на склонах гор, вблизи поселений. Обнаруженные находки доказывают, что такие сооружения располагались на склонах гор, и, использовались в периоды неолита, энеолита, эллинизма Бронзового века, Греческой, Византийской и Османской империй. Следует отметить, что некоторые ловушки находятся вблизи культовых обелисков, имеющих Т-образную форму. Наибольшее количество расположения ловушек было исследовано в районе культового центра у подножий гор Харбетсуан, Карахан и Курт. Работа основывается на подтвержденных данных исследования, проведенных с 2013 г. по 2017 г.

Ключевые слова: местоположение западней, ловушки для газелей, эпоха неолита, горы Харбетсуан, Курт, Шанлыурфа.

1.Giriş

Çöl uçurtmaları olarak da bilinen tuzak alanları, yabani hayvanların kitlesel bir şekilde yakalanıp öldürülmesi açısından ilginç yapılardır. Etrafı iri ve büyük blok taşlarla çevrili tuzak alanları, teknik ve görsel açıdan da dikkat çekici özelliklere sahiptir. Havadan veya uydu görüntülerinden yardım alarak da görülebilen bu alanlar, dikey olarak daha net ve anlaşılır olarak görülürler. 1920'li yıllardan itibaren ilgi uyandıran bu tuzak alanlarının Neolitik dönemin PPNB evresinden

itibaren ortaya çıktığı yönünde görüşler vardır (Bar-Oz ve Nadel 2013, 1, Res.1). Tuzak alanlarında yapılan kazılar sayesinde daha sonraki dönemlerde de kullanıldığına dair izler tespit edilmiştir. Ürdün, İsrail, Suriye, Suudi Arabistan, Kazakistan, Özbekistan ve Ermenistan'da görülen tuzak alanları genel olarak aynı işlevler için kullanılmışlardır. Bazı kaya resimlerinden anlaşıldığı kadarıyla tuzak alanlarının genel olarak yabancı hayvanları belirli bir alanda kısırmak için yapılmış olduğu anlaşılmaktadır (Barge ve diğ. 2015, 175, Res. 2-11).

Bu çalışma, Şanlıurfa bölgesinde küçük bir bölgede bulunmuş olan tuzak alanları üzerine yapılmıştır. Ve daha çok bu tuzak alanlarının Neolitik yerleşimlerle bağlantısı kurulmaya çalışılmıştır. Belki de bu tarz tuzak alanlarının Suriye (Chambrade 2016, 386-389, Fig. 123-126, 129), Ürdün ve İsrail gibi güneyde bulunan tuzak alanlarına nazaran ilk örnekleri Güneydoğu Anadolu bölgesinde yapılmış olabilir (Bar-Oz ve Nadel 2013, 1-2). Çünkü Şanlıurfa bölgesinde yapılan bazı yüzey araştırma bulguları bu duruma işaret etmektedir.

2. Şanlıurfa'da Bulunan Tuzak Alanları

Şanlıurfa kent merkezinin yaklaşık 40 km güneydoğusunda yer alan ve genel olarak Tektik dağları olarak bilinen, aslında tam olarak dağ olmayan daha çok yüksek platoları andıran bu bölgede 2013 ile 2017 yılları arasında yapılan arkeolojik araştırmalarda çok sayıda tuzak alanı tespit edilmiştir. Bu tuzak alanlarının çevresinde, farklı dönemleri içinde barındıran yamaç yerleşimleri de tespit edilmiştir. Yamaç yerleşimleri genelde batı ve güneye bakan yamaçlara yapılmışlardır. Boyutları küçük olup daha çok mevsimsel olarak kurulmuş yerleşimler olduğu düşünülmektedir. Bölgede tespit edilmiş tuzak alanları; Selamet Köyü Guhera Abid Mevkii Tuzak Alanı, Tahtik Köyü Batı Mevkii Tuzak Alanı, Küçük Kösecik Köyü Batı Mevkii Tuzak Alanı, Karakuş Köyü At Mevkii 2 Tuzak Alanı, Karakuş Köyü Kırmızı Tepe Mevkii Tuzak Alanı, Sarpdere Minzile Cimel Mevkii Tuzak Alanı, Büyük Senemağara Kuzeybatı Mevkii Tuzak Alanı, Büyük Senemağara Güney Mevkii Tuzak Alanı, Büyük Senemağara Batı Mevkii Tuzak Alanı, Dikme Köyü Tuzak Alanı, Üçkonak Köyü Tuzak Alanı, Halime Köyü Güneybatı Mevkii Tuzak Alanı ve Tosunlu (Rubi) Köyü Doğu Mevkii Tuzak Alanı olarak toplam 13 adettir.

3. Selamet Köyü Guhera Abid Mevkii

Şanlıurfa'nın 48 km doğusunda, Selamet köyünün 300 m batısında yer alır. Deniz seviyesinden yüksekliği 700 m'dir. Guhera Abid olarak adlandırılan bu alanda yabancı hayvanları avlamak için iki adet büyük tuzak yeri tespit edilmiştir. Tuzak alanları kanat formundadır. İki tuzak alanı yan yana olup bir tepenin doğu yamacına kurulmuş ve tepeden başlayıp vadi yatağına doğru üçgen oluşturacak şekilde uzanmaktadır. Üçgen kenarların her birinin uzunluğu yaklaşık 125 m'dir. Bu kenarlar, büyük yassı taşların yan yana ve dik bir şekilde dizilmesi ile oluşturulmuştur. Üçgen tuzakların iki uzun kenarının birleşme noktasında, yaklaşık 7 m çapında yarım daire şeklinde bir kalıntı bulunmaktadır. Guhera Abid Mevkii'nde yapılan araştırmada, az miktarda çakmaktaşıdan dilgi ve yongalar ele geçmiştir. Tuzakların bulunduğu Guhera Abid Mevkii, Kurt Tepesi Neolitik

yerleşiminin yaklaşık 3,5 km güneydoğusunda yer almaktadır (Güler ve Çelik 2015, 79, Res. 3).

4. Tahtik Köyü Batı Mevkii

Şanlıurfa'nın 55 km doğusunda bulunan Tahtik (Tahtok) köyünün 500 m güneybatısında, etrafı büyük dikey taşlarla çevrili bir tuzak alanı tespit edilmiştir. Bu tuzak alanı muhtemelen bölgede daha önce popülasyonu yoğun olan ceylanları avlamak için kullanılmış olmalıdır. Burada yapılan incelemede çakmaktaşıdan birkaç dilgi parçasına rastlanmıştır (Çelik 2015a, 92-93, Res. 18). Tahtik köyündeki tuzak alanı, Selamet köyü Guhera Abid Mevkii tuzak alanına göre farklı bir forma sahiptir. Benzerleri Ürdün'den bilinmektedir.

5. Küçük Kösecik Köyü Tuzak Alanı

Şanlıurfa'nın 50 km kuzeydoğusunda bulunan Küçük Kösecik köyünün 4 km batısında yer alır. Kanat şeklinde bir forma sahiptir. Tuzak alanı yaklaşık 100 dekarlık bir alanı kaplamaktadır. Tuzak alanının kuzey bölümü açıktır. Kurt Tepesi Neolitik yerleşiminin 1,5 km doğusunda yer alır (Resim 1). Tuzak alanı yassı taşların domino taşları gibi yan yana dizilmesi ile oluşturulmuştur. Benzer tuzak alanları Selamet köyü Guhera Abid Mevkii'de tespit edilmiştir (Güler ve Çelik 2015, 79, Res. 3). Burada yapılan incelemede, orta Paleolitik döneme ait iki yüzeyli bir el baltasına, dilgi ve yongalara rastlanmıştır (Çelik ve Bingöl 2016, 7, Res. 10-11).

6. Karakuş Köyü At Mevkii 2 Tuzak Alanı

Şanlıurfa'nın 50 km güneydoğusunda bulunan Karakuş köyünün 1 km kuzeydoğusunda yer alır. Burası, At Mevkii 2 olarak isimlendirilmiştir. Burada yabani hayvanları avlamak için bir tuzak alanı tespit edilmiştir. Tuzak alanı üçgen şeklinde açık olan bölümü batıya bakmaktadır. Benzer tuzak alanları Guhera Abid Mevkii ile Tahtik Mevkide bulunmaktadır (Çelik 2014a, 314-315, Res. 6; Çelik 2015a, 84-85, Res. 18; Çelik 2016a, 415, Res. 14). Tuzak alanının taşları domino taşı şeklinde dizilmiş büyük yassı taşlardan oluşmaktadır. At Mevkii 2 tuzak alanının güneybatısında, Kırmızı Tepe yamaç yerleşimi, Kırmızı Tepe Mevkii Tuzak alanı ve At Mevkii 1 yamaç yerleşimi yer alır (Çelik ve Bingöl 2016, 8, Res. 17).

7. Karakuş Köyü Kırmızı Tepe Mevkii Tuzak Alanı

Şanlıurfa'nın 50 km güneydoğusunda bulunan Karakuş köyünün 1 km doğusunda yer alır. Bu alanda yapılan incelemelerde yabani hayvanları avlamak için bir tuzak alanı tespit edilmiştir. Tuzak alanının taşları domino taşı şeklinde dizilmiş büyük yassı taşlardan oluşmaktadır. Bu tuzak alanına benzer yerler At Mevkii 2, Guhera Abid Mevkii ve Tahtuk Mevkii alanlarıdır (Çelik 2014a, 314-315; Çelik 2015a, 84-85, Res. 18; Çelik 2016a, 415, Res. 14). Tuzak alanının kuzeybatı köşesinde muhtemelen geç dönemlere ait yaklaşık 10x10 m boyutlarında dörtgen planlı bir yapı kalıntısı bulunmaktadır. Kırmızı Tepe yamaç yerleşimi ile Kırmızı Tepe tuzak alanının kuzeydoğusunda At Mevkii 2 Tuzak alanı ile At Mevkii 1 yamaç yerleşimi yer alır (Çelik ve Bingöl 2016, 9-10, Res. 19).

8. Sarpdere Köyü Minzile Cimel Mevkii Tuzak Alanı

Şanlıurfa'nın 60 km doğusunda bulunan Sarpdere (Meri) köyünün 1,5 km batısında yer alır. İki tepenin arasında bulunan bir sırtta yer alır. Büyük ve yassı taş bloklarının domino taşları gibi ardı ardına dizilerek (Resim 2) oluşturulmuş olan tuzak alanında "V" şeklinde üç adet tuzak alanı bulunmaktadır (Çelik 2017, 65, Res. 8). Tuzak alanının köşelerinde yaklaşık 4 m çapında yuvarlak planlı beş adet mevzii yeri bulunmaktadır. Yaklaşık 100 dekarlık alana sahip olan tuzak alanının yüzeyinde yapılan incelemeler sonucunda çakmaktaşıdan dilgi ve yonga parçalarına rastlanmıştır. Tuzak alanı, Karahan Tepe yerleşiminin yaklaşık 4 km güneyinde bulunmaktadır.

9. Senemağara Köyü Kuzeybatı Mevkii Tuzak Alanı

Şanlıurfa'nın 55 km doğusunda bulunan Büyük Senemağara köyünün yaklaşık 700 m kuzeybatısında yer almaktadır. İki tepenin ortasında yer alan bir sırtın üzerine kurulmuştur. Tuzak Alanı "V" şeklinde bir forma sahiptir. Büyük yassı taş blokların ardı ardına getirilmesi sonucu oluşturulmuş olan tuzak alanı yaklaşık 10 dekarlık bir alana sahiptir. Yüzeyinde yapılan incelemelerde çakmaktaşıdan dilgi ve yonga tespit edilmiştir. Tuzak alanı, Karahan Tepe'nin yaklaşık 5 km doğusunda bulunmaktadır (Çelik 2017, 66, Res. 18).

10. Senemağara Köyü Güney Mevkii Tuzak Alanı

Büyük Senemağara köyünün 2 km güneyinde yer alır. Yaklaşık 42 dekarlık bir alana sahip olan tuzak alanı, iki tepenin arasında yer alan bir sırtta yapılmıştır. Günümüzde bu tuzak alanının ortasından asfalt bir köy yolu geçmektedir. Tuzak alanı, yassı taş blokların ardı ardına dizilmesi ile oluşturulmuştur. Tuzak alanında beş adet yuvarlak planlı mevzii bulunmaktadır. Tuzak alanı, Karahan Tepe yerleşiminin yaklaşık 6 km güneydoğusunda yer almaktadır (Çelik 2017, 66, Res. 19).

11. Senemağara Köyü Batı Mevkii Tuzak Alanı

Büyük Senemağara köyünün 500 m batısında yer alır. Sadece bir duvarı bulunan tuzak alanı, oldukça tahrip edilmiştir. Ardı ardına konmuş yassı blok taşların sıralanması ile oluşturulmuştur. Tuzak alanı, Karahan Tepe yerleşiminin yaklaşık 5 km doğusunda yer alır (Çelik 2017, 67, Res. 22).

12. Dikme Köyü Eski Sogmatar Yolu Mevkii Tuzak Alanı

Şanlıurfa'nın 70 km doğusunda bulunan Dikme köyünün güneybatısında yer alır. Köyün 500 m güneyinden itibaren başlayan tuzak alanı büyük yassı taş bloklarının ardı ardına dizilmesi sonucu oluşturulmuştur. Üç tane tepenin sırt bölümlerine yapılmış olan tuzak alanının ortasından Eski Soğmatar yolu geçmektedir. Bu yol günümüzde asfaltdır. Tuzak alanında toplam yedi adet yuvarlak planlı mevzisi bulunmaktadır. Tuzak Alanı, Senemağara Güney Mevkii Tuzak Alanı'nın 3 km güneydoğusunda yer alır. Ayrıca, Karahan Tepe yerleşiminin yaklaşık 7 km güneydoğusunda bulunmaktadır (Çelik 2017, 67, Res. 23).

13. Üçkonak Köyü Batı Mevkii Tuzak Alanı

Şanlıurfa'nın 35 km doğusunda bulunan Üçkonak (Göllü) köyünün 500 m güneybatısında yer alır. İki tepenin ortasında yer alan bir sırtta bulunur. "V"

şeklinde bir plana sahiptir. Oldukça tahrip edilmiş olan tuzak alanı, büyük yassı taşların ardı ardına dizilmesi sonucu oluşturulmuştur. Tuzak alanında bir tane yuvarlak planlı mevzii tespit edilmiştir. Yüzeyinde yapılan incelemelerde çakmaktaşıdan dilgi ve yongalara rastlanmıştır. Ayrıca, Üçkonak köyü sakinleri, benzer bir tuzak alanının köyün doğusunda da bulunduğunu, ancak bu tuzak alanın tarlaya dönüştürülmesi sebebiyle tamamen tahrip edildiğini ifade etmektedirler (Çelik 2017, 67, Res. 24).

14. Halime Köyü Güneybatı Mevkii Tuzak Alanı

Şanlıurfa'nın 85 km doğusunda yer alan Halime köyünün 500 m güneybatısında bulunmaktadır. "V" şeklinde yapılmış olan bir tuzak alanıdır. Yassı ve blok taşlar domino taşları şeklinde ardı ardına dizilmiş ve tuzak alanını oluşturmuşlardır (Resim 3). Bu tuzak alanının bazı yerlerinde yuvarlak planlı, yaklaşık 4 m çapında üç tane mevzii yeri bulunmaktadır. Yaklaşık 50 dekarlık bir alana sahip olan tuzak alanı, iki tepenin sırt bölümüne kuzey-güney yönünde kurulmuştur (Çelik 2017, 64, Res. 7).

15. Tosunlu (Rubi) Köyü Doğu Mevkii Tuzak Alanı

Şanlıurfa'nın 48 km güneydoğusunda bulunan Tosunlu (Rubi) köyünün 200 m doğusunda yer almaktadır. Tuzak alanının çevresi büyük yassı taşlarla kapatılmıştır. Yaklaşık 30 dekarlık bir alana sahip olan tuzak alanı, iki tepenin sırt bölümüne kurulmuştur. Yapılan incelemelerde, Erken Bizans dönemine ait bir seramik parçası, Neolitik Döneme ait çakmaktaşıdan bir mızrak ucu parçası ve bir dilgi parçasına rastlanmıştır (Resim 4).

16. Değerlendirme ve Sonuç

2013-2017 yılları arasında Şanlıurfa'nın güneydoğusunda yer alan Tektek dağları bölgesinde tespit edilen yabani hayvanlar için yapılmış tuzak alanları genel olarak aynı formda yapılmışlardır. Anadolu genelinde bilginin olmadığı tuzak alanları ilk kez bu bölgede Neolitik dönem yerleşimlerinin ve kült alanlarının çevresinde ortaya çıkmıştır. Genellikle kanat veya anahtar deliği formunda olan tuzak alanlarının bazıları çok büyük alanları kaplamaktadır. Çanak Çömleksiz Neolitik döneme tarihlenen Kurt Tepesi, Karahan Tepe ve Harbetsuvan Tepesi gibi mimari buluntu veren yerleşimlerin etrafında yoğun olarak bu tuzak alanlarına rastlanmıştır. Genellikle, tuzak alanları Neolitik yerleşimlere yaklaşık 1 km ile 5 km arası mesafededir (Çelik 2016b, 421-425; 2014b, 12-14, Fig. 7-8). Tuzak alanlarının çevresinde yer alan yamaç yerleşimlerinde yapılan incelemelerde her döneme ait buluntuların ele geçmesi, bu alanların her dönemde kullanılmış olabileceğine işaret etmektedir (Güler ve Çelik 2015, 4-6; Çelik 2014a, 313-316. ; Çelik 2016a, 415, Res. 14; Çelik ve Bingöl 2016, 8). Tuzak alanlarının etrafındaki büyük taş bloklar, köylerde yapılan yoğun müstakil ev inşaatları için kullanıldığından, köylere yakın tuzak alanlarının çoğu günümüze kadar gelememiştir. Ancak bu tuzak alanlarının da izleri halen görülmektedir. Bu tuzak alanlarının, bölgede daha önce çok yoğun olarak bulunan ceylanları avlamak için yapılmış oldukları düşünülmektedir. Ancak, tuzak alanı taşlarının domino taşı gibi sıralanış şekli nedeniyle çok sağlam yapılmış olduklarından, bu tarz tuzak alanlarının başka hayvanlar için de kullanılmış

olabilecekleri akla daha yakın gelmektedir. Tektek Dağları'nda bulunan tuzak alanlarının benzerlerine Suriye'de ve İsrail'de rastlanmaktadır (Chambrade 2016, 386-389, Fig. 123-126, 129; Holzer ve diğ. 2010, Res.1). Ancak Tektek dağları bölgesinde bulunan tuzak alanlarının diğer yerlerde bulunan tuzak alanlarına göre en önemli özelliği, tuzak alanı etrafındaki taşların çok büyük boyutlarda blok taşlardan yapılmış olmasıdır. Bu nedenle, Şanlıurfa'da bulunan tuzak alanları, hem Neolitik yerleşimlere yakınlığı hem de taşlarının büyüklüğünden dolayı Neolitik döneme tarihlendirilmelidir. Ayrıca, bölgede yer alan tuzak alanlarının hangi teknikle yapıldıkları, yaparken nelerin kıstas alınmış olabileceği de bir başka konudur (Madi ve diğ. 2017, 186-194). Bu çalışma, tuzak alanları ile ilgili sadece bir başlangıç niteliğinde olup bölgede yer alan araştırmacıların dikkatlerini bu tür yerlere çekmek için yapılmış bir ön rapordur.

Katkı Belirtme

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Sayın Ahmet Eşref Fakıbaba'ya, Türk Tarih Kurumu Başkanlığı'na, Eyyübiye Belediye Başkanı Sayın Mehmet Ekinci'ye, Peten Turizm'den Sayın İffet Özgönül'e ve Dr. Mahmut Tolon'a araştırmalarımıza yaptıkları katkılardan dolayı teşekkür ederiz.

KAYNAKÇA

BAR-OZ, G. ve NADEL, D (2013) "Worldwide large-scale trapping and hunting of ungulates in past societies." *Quaternary International*, Sayı 297, 1-7.

BARGE, O.-BROCHIER, J.E. ve CRASSARD, R. (2015) "Morphological diversity and regionalisation of kites in the Middle East and Central Asia" *Arabian Archaeology and Epigraphy*, Sayı 26, 162-176.

CHAMBRADE, M.-L. (2016) *Dynamique spatio-temporelle et Environnement des Sites Néolithiques précéramiques de Syrie intérieure. Archéologie et Préhistoire*. Université de Franche-Comté, <https://tel.archives-ouvertes.fr/tel-00926596v1>, Doktora Tezi.

ÇELİK, B. (2014a) "Şanlıurfa İli Merkez İlçesi Neolitik Dönem ve Öncesi Yüzey Araştırması, 2013", 32. *Araştırma Sonuçları Toplantısı, Gaziantep 02-06 Haziran 2014*, C. II, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara, 311-328.

ÇELİK, B. (2014b) "Differences and Similarities Between the Settlements in Şanlıurfa Region where "T" Shaped Pillars are Discovered.", *Tüba-Ar*, Vol. 17, Ankara, 9-24.

ÇELİK, B. (2015a) "Şanlıurfa İli Yüzey Araştırması", *Belgü, Ardahan Üniversitesi İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı 2, Ankara, 79-99.

ÇELİK, B. (2016a) "Şanlıurfa İli Merkez İlçesi Neolitik Dönem ve Öncesi Yüzey Araştırması, 2014", 33. *Araştırma Sonuçları Toplantısı, Erzurum 11-15 Mayıs 2015*, C. II, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara, 409-426.

ÇELİK, B. (2016b) "A small-scale cult centre in Southeast Turkey: Harbetsuvan Tepesi.", *Documenta Praehistorica*, 43, Ljubljana, 421-428.

ÇELİK, B. (2017) "Şanlıurfa İli Yüzey Araştırması, 2017" *Karadeniz*, Sayı 36, Ankara, 61-75.

ÇELİK, B. ve A. BİNGÖL (2016) "Şanlıurfa Province Central District Tektek Mountains Year 2015 Surface Survey." *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Kars, Ek 1,1-20.

GÜLER, M. ve ÇELİK, B. (2015), "Şanlıurfa Bölgesi Neolitik Dönem Araştırmaları." *Belgü, Ardahan Üniversitesi İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı. 1, Ankara, 75-102.

HOLZER, A.-AVNER, A.-PORAT, N.-HORWITZ, N.K. (2010) "Desert kites in the Negev desert and northeast Sinai: Their function, chronology and ecology" *Journal of Arid Environments*, Sayı 74, 806–817.

MADI, K. SEBA, H.-KHEDDOUCI, H. ve BARGE, O. (2017) " A Graph-based approach for Kite recognition " *Pattern Recognition Letters*, Sayı. 87, 186-194.

Resim 1. Kurt Tepesi ve Küçük Kösecik Batı Mevkii Tuzak Alanı.

Resim 2. Sarpdere Köyü Minzile Cimel Tuzak Alanı Kenar Taşları.

Resim 3. Halime Köyü Tuzak Alanında Balık Pulu Şeklinde İstiflenmiş Kenar Taşları.

Resim 4. Tosunlu (Rubi) Köyü Tuzak Alanında Ele Geçen Buluntular.